

KESKKONNAAMET

Ants Animägi
Riigimetsa Majandamise Keskus
ants.animagi@rmk.ee

Teie 26.06.2024 nr 3-6.1/2024/4074

Meie 26.07.2024 nr 7-9/24/13664-2

Kikepera looduskaitseala kuivenduskraavide likvideerimise kavatsuse kooskõlastamine

Austatud Ants Animägi

Riigimetsa Majandamise Keskus kavandab Kikepera looduskaitsealal loodusliku veerežiimi taastamist. Veetaseme looduslikule tasemele tõstmise eesmärk on kaitsekorralduskavast tulenev metsise elupaikade säilimine ja rikutud elupaikade taastamine ning Waterlands projekti raames märgalade seisundi parandamine. Taastamistöö sisaldab kuivenduskraavide sulgemist, turba-paisude rajamist ja vajadusel puude raiet (nt trassiraie).

Sellega seondult palute Keskkonnaameti seisukohta ja tingimusi kuivenduskraavide likvideerimise kavatsusele ning ettepanekuid, millega tuleb arvestada projekteerimise lähte-ülesande koostamisel.

Keskkonnaamet on kooskõlastanud¹ varasema kavatsuse (KeA 20.01.2023 kiri nr 7-9/22/25160-2), kuid hüdroloogilise terviklikkuse eesmärgil on vajalik taastamisala laiendamine hõlmates ka piiranguvööndeid.

Täiendav taastamisala hõlmab Kikepera looduskaitseala² Kikepera piiranguvööndit, Kikepera sihtkaitsevööndit ja Metsise sihtkaitsevööndit. Kikepera ja Metsise sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsa- ja sooökosüsteemide, sealhulgas väärtuslike elupaikade ning kaitsealuste liikide kaitse, nende elupaikade taastamine ja soodsa seisundi säilimise tagamine³. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja poollooduslike koosluste säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade soodsa seisundi kaitse ja taastamine⁴.

Likvideerimise kavatsus hõlmab lisaks Kikepera looduskaitsealale ka Soomaa rahvuspargi Soomaa piiranguvööndit (Pöörikaasiku metsisemängu ala).

Taastamisalale jääb kattuvalt Kikepera looduskaitsealaga Vennisaare must-toonekure püsielupaik (KLO3002972). Käesoleva aasta seire kohaselt on pesa asustatud. Pesa alt leiti mulluseid munakoore tükke ja seega on pesa ehitatud uuesti juba 2023 aastal.

¹ Keskkonnaameti 20.01.2023 kiri nr 7-9/22/25160-2

² VV 17.04.2017 määrus nr 73 „Kikepera looduskaitseala moodustamine ja kaits-eeskiri“ (eeskiri)

³ Eeskiri § 10 lg 1

⁴ Eeskiri § 14

Kikepera looduskaitseala kaitsekorralduskava 2018 – 2027 toob välja, et kaitsealal on soode servaalade metsad suures osas majandatud ning rajatud on tihe kuivenduskraavide võrgustik. Selle tulemusena on metsise elupaigad degradeerunud. Selleks, et tagada metsise elupaikade säilimine või rikutud elupaikade taastumine, planeeritakse tööd kuivenduskraavide sulgemiseks. Loodusliku veerežiimi taastamise tööd on vajalikud vahetult mängualal või metsise poolt eelistatud kasvukohatüüpides või nende vahetus läheduses asuvatel kraavidel. Metsise mängupaikade piirkond on hõlmatud üldjuhul sihtkaitsevööndisse, seega kavandatakse taastamistöid eelkõige sihtkaitsevööndites. Piiranguvööndis kavandatakse veerežiimi töid (kraavide ümberprojekteerimine, sulgemine või looduslikule kinnikasvamisele jätmine) juhul, kui ilma piiranguvööndi töödeta ei saavutata loodusliku veerežiimi taastumist sihtkaitsevööndis⁵.

Täiendavad taastamisalad on metsisemängu aladel või nende läheduses ja metsise elupaikades, mistõttu on taastamisala suurendamine piiranguvööndi arvelt hüdroloogilise terviklikkuse eesmärgil põhjendatud ning tegevus on kooskõlas kaitsekorralduskavaga.

Lisaks toob Kikepera looduskaitsealal kaitsekorralduskava välja, et must-toonekure pesa piirkonnas kuivenduskraavide sulgemistöid ei tehta ning valdav osa lähipiirkonna kraavidest jääb looduslikule kinnikasvamisele⁶.

Soomaa rahvuspargis on teada 16 mängupaika, millest enamus on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse, kuid Põõrikaasiku metsise mänguala asub piiranguvööndis. Soomaa rahvusparki kaitsekorralduskava 2022-2031 tööversiooni kohaselt on Põõrikaasiku kõige suurem mäng, kus oli 2016. aasta loenduse andmetel oli 22 kukke⁷. 2021. aasta vaatlusel on metsise kukkede arvuks hinnatud 16.

Keskkonnaamet on seisukohal, et planeeritu on kooskõlas Kikepera looduskaitseala ja Soomaa rahvusparki kaitse-eesmärkidega ja kavandatud kaitsekorralduslike tegevustega. Alljärgenvalt esitame tingimused, millega tuleb projekteerimisel arvestada:

1. Kavandatud töid ja sellele eelnevad välitööd Metsise sihtkaitsevööndis tuleb teostada ajavahemikul 1. juuli kuni 31. jaanuar⁸.
2. Taastamistööd kogu alal peavad ajaliselt toimuma linnuliikide peamisest pesitsusajast lähtuvalt ehk töid ei tohi planeerida peamisele pesitsusajale.
3. Tegevuste projekteerimisel tuleb arvestada taastamisalal elutsevate liikide, eeskätt linnuliikide (vastavalt EELISE andmetele) elupaiganõudlusi (nt trassiraietel säilitada olulised rähni- ja kakupuud jne).
4. Metsisemängu aladel trassiraiete kavandamisel vältida neil aladel häirivaid või negatiivse mõjuga maastikumuutusi. Vajadusel kaasata vastav ekspert.
5. Vennisaare must-toonekure püsielupaigas ja selle läheduses kraavide sulgemistöid mitte projekteerida.
6. Suletavate kraavide trassid projekteerida võimalikult kitsad ja kraavide servadesse tuleb paiguti jätta kasvama puid, et ei tekiks pikki lagedaid koridore.
7. Trassiraiete puhul tuleb täiendavalt arvestada ka taastamisalal olevate vääriselupaikadega (VEP). Suurte puude ja puudegruppide säilitamist eelistada VEP-idega kattuvatel aladel.
8. Ligipääsutrassid rajada kõige lühemat teed pidi.
9. Projekteerimisel tuleb arvestada, et projekti elluviimisel ei tekis püsivaid veealasid.

⁵ Kikepera looduskaitseala kaitsekorralduskava ptk 5.1.1.1, lk 55

⁶ Kikepera looduskaitseala kaitsekorralduskava ptk 2.1.4.2, lk 25

⁷ Soomaa rahvusparki kaitsekorralduskava 2022-2031 tööversioon ptk 2.1.2.23, lk 59

⁸ Eeskiri § 12 p 3

Tähelepanekud kavatsuse kohta

1. Lõik a. pealkiri on „Kraavide ja tee likvideerimise eesmärk“. Kikepera looduskaitseala kraavide sulgemise projekteerimine on seni toimunud sihtkaitsevööndite alal, kus see on huvigruppides tekitanud vastakaid arvamusi ja erimeelsusi, mistõttu on seni arvestatud, et sulgemise projekteerimisel jääksid teed läbitavaks. Eeltoodut arvesse võttes jääb arusaamatuks, miks kavandatakse tee likvideerimine või on see pealkirjas mainitud ekslikult.
2. Kavatsuses on märgitud, et kraavide likvideerimise ajendiks on kaitsekorralduskavas ette nähtu ja Horizon 2020 Waterlands projekt. Täiendavalt võib aluseks võtta „Rail Baltica Pärnu maakonnaplaneering, Lõuna-Pärnumaa planeeringu, Natura hindamise hüvitusmeetme kava“ (Roheplaan OÜ, Hendrikson DGE, lõppversioon 29.05.2024), milles on välja toodud, et Luitemaa metsiste osaasurkonna ja hüvitusmeetmete paketti kuuluvate alade mänguasurkondade sidususe tagamiseks Kikepera-Soomaa asurkonnaga ja nii kogu piirkonna metsiste elujõulise asurkonna säilimiseks tuleb jätkata riigil kaitsekorralduslikke tegevusi, seal hulgas veerežiimi taastamistööd Kikepera looduskaitsealal.
3. Punktis d on ülevaade mõjutatud alale jäävatest eesvooludest ja muust infrastruktuurist. Esitatud kaardimaterjalilt on näha, et uuringuala koosseisu kuuluvad ka teekraavid. Mõju teedale ei ole punktis f. (Eelhinnang, kuidas likvideerimine võib mõjutada mh infrastruktuuri) välja toodud. Kavatsuses võiks täpsustada, kas seda võib ette näha või arvestatakse projekteerimisel, et teekraave ei suleta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Meeli Kesküla

juhtivspetsialist

looduskasutuse osakond

Liis Sinijärv 5306 4783

liis.sinijarv@keskkonnaamet.ee

Triin Amos (kaitse planeerimine) 5629 6403

triin.amos@keskkonnaamet.ee

Kalev Sepp (kaitse planeerimine) 5561 7069

kalev.sepp@keskkonnaamet.ee

Stella Miil (looduskasutus) 5694 9023

stella.miil@keskkonnaamet.ee